

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунист партиясының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң органы

1954
АПРЕЛЬ
6
ВТОРНИК
№ 70 (3007)
ӨРТӨӨ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

лар-биле боттук ажилдар (2 арын).
Францияны, Великобританияны болгаш АКШ-тың Чазактарына Совет Чазактың нотаы (2 арын).
В. Соколов.—Колхозтарны өтчеттүг болгаш өтчөт-сонгулда хурдаларының түңдөлдери (3 арын).
К. Осольин.—Совет Латвия көдүрлүшкүндө (3—4 арыннар).
Улус демократиясының чуртта-рында (4 арын).

Май бирни таварыштыр бүгү делегейиң ажылчы чоңураңга Профвилелдериниң Бүгү делегей Федерациясының күөскөч бюрозунун кыйгыры (4 арын).
Тайбының Бүгү-делегей Чөвүленин бюрозунун атомуг чөпсек дугайында декларациязы (4 арын).
Францияны министрлер чөвүленинде (4 арын).

ЛЕКЦИЯ ПРОПАГАНДАЗЫ—ИДЕОЛОГИЯ АЖЫЛЫНЫҢ ЧУГУЛА ХЕВИРИ

Коммунист партияның идеология ажылында көскү чери лекция пропагандазы ээлеп турар. Ол болза марксизм-ленинизмниң динг идеяларын непередириңиң, удурткуч кадрларны кижиздилгезиниң, калбак массаларны медресиниң бедириниң чугула хевирлериниң бирээни болур. Лекция пропагандазының кол шимчедикчилери партия комитеттериниң лекторлары, политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири Бүгү-эвилел ниитилелиниң кежигүннери, культура эргелелиниң лекция бюрозунун кежигүннери олар болурлар.

дерниң бирээни болза, лекцияларны чогадып тургузары, оларның номчулганын шын организастаары болур. Бисте лекция пропагандазын чорудуп турар организациялар темаларны шилип алгаш, аңаа лекциялар тургузарын оозалдап турар чоруктан чыйлаар херек. Чамдык таварыгаларда тематиканы Москвадан чорудуп бээрге, лекторларга даалгаларны чүгле ам бээр дээр чорук шын эвес. Темаларны шилип алырын бот инициатива-биле боттандыры чугула. Чижээлээрге, политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири ниитилелиниң область салбыры-даа, областтың культура эргелелиниң лекция бюрозун-даа СЭКП ТК-ның февраль-март Пленумунарга хамаарышкан лекцияларын шилип алгаш, онаалдалары боттарының кежигүннерине бээрни савадалып турары кан чап-даа таварышп.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгудаларың үезинде лекция пропагандазы кайгамчык улуг рольду ойнаан. Областың культура эргелелиниң лекция бюрозунун, политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири ниитилелиниң, партияның область болгаш районнар комитеттериниң лекторлары сонгудаларга белеткелдерин үезинде янзы-бүрү темаларга хөй санын лекцияларны номчааннар. Номчутунган лекцияларның темалары СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун төөгүлүг шитпирлеринде салдынып турар ажил-агый-политиктиг сорулгалардан тургустунуп турар. Оон ыңай марксизм-ленинизмниң идеяларын пропагандалаар ажил база чоруп турар. Партияның область, район комитеттериниң лекторлары, политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири ниитилелиниң болгаш культура эргелелиниң лекция бюрозунун лекторлары бо талазы-биле база элээн ажилдарың чорутканнар. Партия болгаш чазактың салып турары ажил-агый-политиктиг сорулгаларың күөскөдиринче утланган, марксизм-ленинизм теорияны бот-кичээл-биле өөренип турарларга дузалалчы болдурган лекциялар мурунку чылдарының бодаарга, бисте ам хөй болгаш бедик деңгелге номчутунуп турар апарган.

Лекция пропагандазын чедишкениң непередириңиң чугула байдалдарың бирээни болза, хоорайларда болгаш көдээ черлерде лекторийлериниң (лекция номчуур черлериниң) ажылын экижидери болур. Бисте бо талазы-биле четпестер хөй. Лекторийлер номчутунар лекциядан аңаа бурун берилдиги турар ужурулду. Аңаа көргүзөр материалдарың делгээри номчутунар лекцияларны ханы билеп алырыңа дуздалар.

Бисте дыкка хөй коммунистер болгаш активчилер марксизм-ленинизм теорияны, бистин партияныстың теорияны болгаш төөгүзүн бот-кичээл-биле өөренип турарлар. Лекторийлер бот херекке шитпирлиг ужуру-дузалыгы. Лекторийлериниң ажылын экижидеринче кичээнге салыры партия райкомнарының, райкүөскөмнарының, профвилел болгаш комсомол организацияларының дорт хүлээлгези болур.

Лекцияларын районнарда номчуурда чонун негелдезин барымдалаары база чугула. Чижээлээрге, областтың Бай-Тайга, Барыны-Хемчик, Чөен-Хемчик, Өвүр, Эрзин, Тес-Хем районнарыңа тыва дылга лекция номчулганы эң чугула болуп турар. Ычангаш лекцияларын баштай чүгле орус дылга чогааткаш, оң соонда оңулдургаш, чугаалажып көргөш, чүгле ам номчуур дээр практика элээн хөй шаг-уени чидирип турар. Оон чыйлаар төлөздө, чамдык лекцияларны шуут-ла тыва дылга чогаадырың практиказыңа кирери негетинип турар. Ону боттандырыңа бистин күжүвүс четчир, чүгле ону шын ажылгаар, таарыштыр организастаар херек.

Лекция пропагандазының мурнунда чаа улуг сорулга тургустунган. СЭКП Төп Комитеди бо чылдың март айда «Чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көвүдөдириниң база кур болгаш куруккан черлерини шигээди алырын дугайында» төөгүлүг доктаалды хүлээп алган. Лекция пропагандазы партия организастаарының инициативасын болгаш оларның чалыг кичээнге ичеге турар динг, чогаадыкчы ажыл-херек болур. Көдээ ажил-агыйны шыңгыы көдүрер херектин, ылангыя чуртка тараа бүдүрүлгезин улгаттырыңарың сорулгаларын айтып турар партияны болгаш чазактың шитпирлериниң бүгү ажылчы чоңа чедирин тайылбырлар лекция пропагандазының дайынчы сорулгасы болур. Коммунистериниң, бүгү ажилчыларын, колхозчуларның болгаш албан-хаакчыларын ортузунга пропагандалыч чедишкениң чорудары амыдыралды эки билдирин, ону хандыр өөренип көөрүн, лектор кижжи бот хөй-иниитиниң ажылдакчызы болган турарын негеп турар. Хөйүн мурнунга кандыг-бир темага лекцияны номчууру—харыссалгалыг хүлээлге. Номчутунар лекцияларын тема бүрүзү кандыг-бир тодаргай сорулганы салган турар ужурулду. Ону дыкчакчыларга билдингир болуру теманы практиктиг сорулга-биле холбаштырып шыдааныңдан хамааржыр.

Лекция пропагандазының калбарышының непередири төлөздө, штаттан дашкаар лекторлар-биле ажылды күштелдирери база улуг ужуру-дузалыгы. Ычангаш лекция номчулганыңа янзы-бүрү мергежилди кижилерни (партияжи-совет ажылдакчыларын, колхозчу бүдүрүлгениң мастерлерин, тускай эртемниглерин болгаш өске-даа мергежилди кижилерни) од ажылче идип үндүрери чугула.

Марксизм-ленинизмниң онза чүүл болза, теория биле практиканы холбаштырып турарыңа болур. Бистин лекция пропагандазы бо чылдың чаксы хову ажилдарын эрттирер эң харыссалгалыг үенч бүдүү-зүндө туруп турар. Бистин бүгү коммунистеривис, бүгү кадрларивис лекция пропагандазын ажил-херек-биле шын холбаштырып тургаш, чаксы тарылганы эң кыска хуусаада, бедик агротехниктиг негелделерге эрттирер херекке бодунун хүндүдүг болгаш харыссалгалыг чери элээн турар ужурулду.

Лекция пропагандазының кол чүве болза, лекторларны шилип алыры болгаш оларны мергежилни бедирин дээш ажылды чорудары болур. Номчутунган лекцияларын бедик шынарлы лекторларның билиниң деңгелинде хамааржыр. Лекция пропагандазының чедишкениң ажилыңа улуг ужуру-дузалыг чүүл.

«Чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көвүдөдириниң дугайында» база кур болгаш куруккан черлерини шигээди алырының дугайында» эш Н. С. Хрущевтүң илеткелин тускай ном кылдыр пэрлап үндүргөн

1954 чылдың февраль 3-те СЭКП Төп Комитединиң Пленумуна «Чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көвүдөдириниң дугайында» база кур болгаш куруккан черлерини шигээди алырының дугайында» эш Н. С. Хрущевтүң илеткелин Күрүңнөң

литиктиг литературалар үндүрер пардалга чери тускай ном кылдыр парлап үндүргөн. Ному 3 миллион экземпляр тиражтыг кылдыр үндүргөн.

(СЭТА).

Политиктиг болгаш эртем билиглерин непередириңиң Бүгү-эвилел ниитилелиниң ийги сьездинге

Политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири Бүгү-эвилел ниитилелиниң ийги сьездинге болгаш оң үзүрүндө чоңа билиглериниң дамыдып турар, совет интеллигенцияның база бир муракчы отрядыңа Совет Эвилелиниң Коммунист партиясының Төп Комитеди байыр чедирип тур. Совет интеллигенция бодунун чоңунга, коммунизм тургузушкунунун улуг херээнге шыңчы бараан болуп турар.

Политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири Бүгү-эвилел ниитилели билиглериниң янзы-бүрү талазы-биле чыл бүрүдө миллион ажыл лекцияларны организаставышаан, ажылчы чоңураң коммунист кижиздилгезин херээнге улуг салышкыны кирип, бүгү-ле ажилчыларны болгаш тараачыларны культурул болгаш эртем-билигилг кылдыр деп төөгүлүг сорулганы дүрген шитпирлээринге Коммунист партияга болгаш Совет чазакка дуздалар турар.

Бүгү-эвилел ниитилелиниң ийги сьездин болза, аш-чөм болгаш үлөтүр барааннары-биле чурттакчы чоңу хандыраарын ийи-үш чылдар дургузунда шитпирлиг бедилер деп чугула сорулганы амыдыралга боттандырар дээш бүгү совет улус Коммунист партияның удуртулгасы-биле чедишкениң демисежип турарың үезинде болуп турар. Ычангаш Бүгү-эвилел ниитилелиниң бүгү-ле организастаарының мурнунда, бүгү совет интеллигенцияны мурунда турар чаагай сорулга болза, эртем-чырыдышкын ажилдарың коммунизм тургузушкунунун практиказы-биле улам-на сырын харылааштырар, көдээ ажил-агыйның чаа күшүтүг көдүрүлүшкүнүнүң талазы-биле колхозчуларга, МТС-тер болгаш совхозтар ажилдакчыларыңа эргежок чугула дузаны көргүзери-биле бүгү күштерин болгаш билиглерин салыры болур.

Бодунун хүрээлинде 300 муң кижилиг коллективти каттыштырып турар, политиктиг болгаш эртем билиглерин непередири Бүгү-эвилел ниитилели Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң өлүм чөк өөредин, бо үениң эртемниң болгаш техниказының чаа чедишкениң улус массалар-ча ханыладыр, бистин социалист күрүневистин күчү-шыдалын улам ыңай быжыглаар дээш үлөтүрүнүң база көдээ ажил-агыйның чартыкчыларын муракчы дуржулгаларын калбаа-биле непередири хуандугу сорулганы алдарлы-биле күөскөдир дээринге бузуурелиң Совет Эвилелиниң Коммунист партиясының Төп Комитеди илередип тур.

Бистин алдарлыг совет интеллигенциявс делгерезин!

Коммунизмниң түөгүзүкчүзү — бистин улуг совет улус делгерезин!

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТӨП КОМИТЕДИ.

Политиктиг болгаш эртем билиглерин непередириңиң Бүгү-эвилел ниитилелиниң ийги сьездизи

Апрель 2-де Эвилелдер Бажыңның Колонналарың залыңа политиктиг болгаш эртем билиглерин непередириңиң Бүгү-эвилел ниитилелиниң II сьездин ажылын эгелээн. Сьезиде 700 хире төлөөлөр келген. Хөй санын аалчылар база олуржуп турар. Залда—сураглыг эртемделер, хөй-инити ажилдакчылары, литература болгаш уран-чүүл ажилдакчылары, үлөтүрүнүң болгаш колхозчу көдээниң чартыкчылары.

эш В. С. Кружков Совет Эвилелиниң Коммунист партиясының Төп Комитединиң сьездиге чедирген байырың номчаан. Ону улуг кичээнге-биле диньяан.

Сьездин академик Б. А. Введенский кыска сөс-биле ажиткан. СЭКП ТК-ның пропаганда болгаш агитация килдизиниң эргелекчизи

Политиктиг болгаш эртем билиглерин непередириңиң талазы-биле Бүгү-эвилел ниитилелиниң Баштаар чериниң ажылының дугайында өтчөтү Баштаар чериң даргазының орадакчылары, көдээ ажил-агый эртемниң В. И. Ленин аттыг Бүгү эвилел Академиясының чигине кежигүнү профессор И. Д. Лаптев кылган.

Эрткен 1953 чылда бистин колхоз чаксы хову ажылын 9 ажил хүнеринде дооскан, чайгы ажаалданы болгаш күскү алышкыны хынамчалыг чорутканыңдан чаагай дүжүт алдыңан. Күрүңге дужаалданы болгаш МТС-ке натура төлевирин чогуур өйүндө күөскөткөн.

Кандыг-даа ажилды чедишкениң болуру аңаа хынамчалыг белеткелден хамааржыры билдингир. Машина чөпсек, дериг-херексел септелгелери доозулган, хову турлагары белен. 150 тонна өдөкти болгаш өске-даа удобренелерини шөлдерде төккөн, 92 гектарның харын доктааткан база 150 муң кубометр дошту будуктаткан.

Чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көвүдөдириниң дугайында СЭКП Төп Комитединиң февраль Пленумунун доктаалын танышкаш, колхозчулар улам бедиткен хүлээлгелерин алган. Чаксы хову ажылын агротехниктиг негелделер ёзуугар хандырып, 7 ажил хүнеринде доозар, а дүжүтү тараа культураның га бүрүзүндө 20—22 центнер алып. Бо сорулганы чедип алырыңа колхозчу тараажылар чүткүлдүг ажилдап турар.

Картофель болгаш ногаа культураларының үрезинери четпелетинип турар. Март 30-ге чедир 40 парник рамаларын, ногаа өстүрени ирик өдөктиг 15 муң ажил саваларны кылган, онгарлар белен. Кур болгаш куруккан шөлдерини шигээди алырыңа дугайында партияны болгаш чазактың шитпирин колхозчулар улуг көдүрүлүшкүнү-биле хүлээп ап турар. Бистин колхоз бо чылын 100 гектар кур черлерин болгаш 100 гектар хараганын шөлдерин арылап ажылдаарын, ону хандыраарыңа 10 километр дурттуг сугат бузганы кылдыр деп турар.

Эрткен чылга удур бистин колхозтун тарылга шөлү 50 ажил гектарга калбарар азы бо чылын нитти-биле 719 гектарны тарыры, а алдарыңан черивис 780 гектар. Тараа культураларының үрезини четчир, ону чажын тарырыңа белеткел алган.

К. КАНЧЫР-ООЛ
Таңды, Ленин аттыг колхозтун даргазы.

Тарылгага белеткел доозулган

Бүгү тарылга шөлүндө бедик дүжүтү чедип алыр дээш Сут-Хөл районуң Сталин аттыг колхозунда хову ажылының бригадасы чаксы тарылгага эки белеткенип турар.

Тарылга шөлүндө 120 тонна өдөкти төккөн болгаш ногаа культуралары баш бурунгаар өстүрер чылыктыг черлерин база 14000 ирик өдөкти саважыгаштарны кылып алган.

Ол бригада чаксы тарылганың чөпсек-херекселдериниң септелгезин доозуп, тараа культураларыңа кызылтайың 32 тонна, арбайың 8 тонна, суланың 12 тонна, чингетарааның 8 центнер, оон аңаа картофельдиң 12 тонна үрезинерин белеткээ.

Чаксы тарылга белеткелге колхозтун агроном эш Гарюшкин, даргагар Седен, Чимит-оол, ирик өдөктиг саважыгаштар кылыкчызы Дарый олар муракчылар болуп турарлар.

Май бирге алдар кылдыр

СЕРОВ. (Свердловск область). Серов аттыг металлургия заводунун домна цехиниң коллективни май 1-ге алдар кылдыр чарыштышаан, квартал планыңдан ажыр шойну шагдала берип эгелээн.

дөрт айларның планын апрель 25-те күөскөдир деп хүлээнгенер.

Ол ышкык бүдүрүлгениң прокатчиктери квартал программаны хуусаа бетинде күөскөткөнөр.

КРАМАТОРСК. Аар стаяктар тудуушкунунун завод квартал планын хуусаа бетинде күөскөткөн. Эрткен чылдың бирг кварталың деңгелинде барааның продукция бүдүрүп үндүрери 60 хуу улгаткан, күш-ажылды бүдүрүкчүлүг өскөн. Бо чылын чурттуң бүдүрүлгелери краматорскижилерден он-он улуг янзы-бүрү стаяктары алган.

Киев. Украинаның нефтичилери квартал планын хуусаа бетинде күөскөткөнөр. Эрткен чылдың ол-ла үезиниң деңгели-биле алырга, нефть тывыжы 26,8 хуу улгаткан. Хереклекчилерге онаалдаан ажыр муң муң тонна суук оттулар чүүлду чоруткан.

Бүдүрүлгениң коллективни май мурунун чарыжыга кириштишаан, бар шөлдерден продукция бүдүрүп үндүрери улгаттырып турар. Заводтун 400 хире муракчылары беш чыл планыңды онаалдазын хуусаа бетинде күөскөткөнөр. (СЭТА).

Чурттуң ховуларында

Узбекистаның совхозтары хөвөн тарылгазын эгелээн

ТАШКЕНТ. Узбекистаның совхозтары хөвөн тарылгазын эгелээн. Бо культураны дыкка улуг шөлдерге кызаа одурулган тарыры.

Зуушкуну дооскан. Бригада бүрүзүнде шаңдыгыңа бодаарга ийи катап хөй—150 гектар чедир тарылганы быжыглаан.

Сугарылганың чаа системасың шилчешкени дооскан ажил-агыйларда хову ажилдарың бригадаларың организастыг эде тургу-

Хөвөн чыгыды совхозтар тарылга шөлүн 12 муң гектар ажыг улгаттырып турар.

Чаа шөлдерде мал чөми культураларың тарылгасы

СТАЛИНО. Арга-ыштыг куржаларда хар ам-даа агага берген чылдырда, а областың колхозтарың болгаш совхозтарың шөлдеринде хову ажилдары калбартып турар. Күчүдүг трактор агрегаттары-биле муң—муң гектар күзүн аңдарган черин ийиртээн, арбайны болгаш суланың тарылгасы эгелээн. Дыкка хөй ажил-агыйларда чажын ажыр культураларың тарылганы ол чериниң байдалыңа чавыс дүжүтү бе-

рип турган, хөй чылдыг ситгенчерни мурунда тараан черлерде чорудуп турар.

Эвээш продуктулуг одар черлерде болгаш куруккан черлерде мал чөми культураларың тарылганы шөл-ду дыкка калбарып турар. Тараажылар эрткен күзүн 12 муң гектар шакшыды чери аңдарганнар. Ам мында суданканы, вякти, арбайны, суланы болгаш өске-даа культураларың тарып турар. (СЭТА).

Сибирьниң улуг хемпинде

НОВОСИБИРСК. Новосибирскиниң хем порту Обьда эң улуг порт. Олар чоруп турар чүктериниң шуужушкуну улуг болгаш янзы-бүрү. Сонгу чүктен порттун парокход доктаар черинче Нарымскиниң ыяжы кээп турар. Сибирь өттүр чорур ушелоннар суднодан Уралдын болгаш Ленинградтың заводтарың кылыгыларын чүдүрүп ап турар.

мурунда тараан черлерде чорудуп турар.

Новосибирск порт — бедик механизацияның порту. Мында чүктериниң 95 хуузун механизм-биле сайгарып турар.

Пассажирлер сөөртүлгезинге улуг кичээңгер салдынып турар. Чаа гостиница, рестораны, хандырылга бюрозун болгаш өске-даа черлер ажитынар вокзалды эде чартылганы сугоруу эгелээринге чедир доозар. Хоорай кыдыңа ажилдар «Москвич» деп хевирин улус улурарыңа таарыштыр кылдыңан болгаш дүрген чорур судноларны саны барык-ла ийи катап өзөр.

Партияны XIX сьездизи Сибирь-

(СЭТА).

Көдээ ажил-агый культураларының бедик дүжүдү дээш Чедишкениң белеткенип турар

Колхозчуларның күженишкенин

Улуг-Хем районуң Көк-Чыраада Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелиниң хову бригадасы коммунист эш Хууракайның удуртулгасы-биле 110 тонна кызылтай болгаш 150 центнер ажыг өске-даа тараа культураларын арылап, 10 тонна картофель үрезини белеткел алган.

Улуг-Хем районуң Көк-Чыраада Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелиниң хову бригадасы коммунист эш Хууракайның удуртулгасы-биле 110 тонна кызылтай болгаш 150 центнер ажыг өске-даа тараа культураларын арылап, 10 тонна картофель үрезини белеткел алган.

Чуртка тараа бүдүрерин улам ыңай көвүдөдириниң дугайында СЭКП Төп Комитединиң февраль Пленумунун доктаалын танышкаш, колхозчулар улам бедиткен хүлээлгелерин алган. Чаксы хову ажылын агротехниктиг негелделер ёзуугар хандырып, 7 ажил хүнеринде доозар, а дүжүтү тараа культураның га бүрүзүндө 20—22 центнер алып. Бо сорулганы чедип алырыңа колхозчу тараажылар чүткүлдүг ажилдап турар.

Картофель болгаш ногаа культураларының үрезинери четпелетинип турар. Март 30-ге чедир 40 парник рамаларын, ногаа өстүрени ирик өдөктиг 15 муң ажил саваларны кылган, онгарлар белен. Кур болгаш куруккан шөлдерини шигээди алырыңа дугайында партияны болгаш чазактың шитпирин колхозчулар улуг көдүрүлүшкүнү-биле хүлээп ап турар. Бистин колхоз бо чылын 100 гектар кур черлерин болгаш 100 гектар хараганын шөлдерин арылап ажылдаарын, ону хандыраарыңа 10 километр дурттуг сугат бузганы кылдыр деп турар.

Картофель болгаш ногаа культураларының үрезинери четпелетинип турар. Март 30-ге чедир 40 парник рамаларын, ногаа өстүрени ирик өдөктиг 15 муң ажил саваларны кылган, онгарлар белен. Кур болгаш куруккан шөлдерини шигээди алырыңа дугайында партияны болгаш чазактың шитпирин колхозчулар улуг көдүрүлүшкүнү-биле хүлээп ап турар. Бистин колхоз бо чылын 100 гектар кур черлерин болгаш 100 гектар хараганын шөлдерин арылап ажылдаарын, ону хандыраарыңа 10 километр дурттуг сугат бузганы кылдыр деп турар.

Часкы хүнүнүң чылыг хун келген тудум-на улам күштелип турар. 1954 чылдың чазыңа чедишкениң жууражыр дээш Чөен-Хемчик райоңда «Искра» колхозтун 37 кижжи составтыг картофель болгаш ногаа культуралары өстүрер бөлүгү күженишкениң ажилдап турар.

Ол бөлүк ногаа культуралары баш бурунгаар өстүрер чылыктыг черлерин 4 онгарларын казып, аңаа хереклээр 40 рамаларны кылып

Хову бригаданың кежигүннери эштер Бирлей, Базыр-оол олар ногаа шөлүн кажаалаары-биле 266 шанак чырааны болгаш 3700 ажыг кажаа өргөннерин кезип сөөрткөн. Ханьзы 62 сантиметр, узуну 120 метр парник онгары, 80 рамалары, 3530 ирик өдөктиг саваларны кылгаш, ногааларын олуртуп чөлей берген.

Часкы хүнүнүң чылыг хун келген тудум-на улам күштелип турар. 1954 чылдың чазыңа чедишкениң жууражыр дээш Чөен-Хемчик райоңда «Искра» колхозтун 37 кижжи составтыг картофель болгаш ногаа культуралары өстүрер бөлүгү күженишкениң ажилдап турар.

Ол бөлүк ногаа культуралары баш бурунгаар өстүрер чылыктыг черлерин 4 онгарларын казып, аңаа хереклээр 40 рамаларны кылып

Кур черлерин азыгдалаче киирер

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Каа-Хем районуң «Сталинчы орук» колхозунун колхозчулары СЭКП ТК-ның февраль-март Пленумунун доктаалын танышкаш, ажил-агыйларын турар 500 гектар

хире черлерин 1954 чылдың тарылганыңа киирерин, азы эрткен чылдың бодаарга бо чылдың тарылга шөлүн 1,5 катап калбартырып хуралыңа шитпирлеп алганнар.

КОЛХОЗТАРНЫҢ ОТЧЁТТУГ БОЛГАШ ОТЧЁТ-СОҢГУЛДА ХУРАЛДАРЫНЫҢ ТҮҢНӨЛДӨРҮ

Бистің областың колхозтарының отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдары болуп эрткелден. Ол хуралдарга колхозчулар колхозтарының баштаар черлериниң эрткен жылдың дургузунда чоруткан ажыл-агый чорудулганын ревизия комиссияларының ажылының дугайында отчёт кыткелдерин болгаш колхозтарның мурунунга МТС-тиң керээлиг күлээлериниң күүсөлдөзүн чугаалажып көргөн. Чамдык колхозтарының баштаар черлериниң кежигүнерин болгаш даргаларын чаартып соңгаан.

1953 чылда областа турган 87 колхозтарының 52-ге отчёттуг, 35-ке отчёт-соңгулдалыг хуралдар болуп эрткен. Колхозтарының отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдарының белектелин чамдык районнарга эки чорудуп, хуралдарын бөдик деңгелег эрттирген. Ындыг болза-даа Кызыл, Танды, Барыын-Хемчик районнар хуралдарының белектелин четпес чоруткан. Ол районнарга эт-хөренгинин, ашка-өмүгүнүнүң ончалды кедергей шынар чок чорутуунгаын айтыр керек.

Отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдар болза, колхозчу амдыралдың чугула болушуну болур. Ол хуралдар ажыл-агый чыгының түнөлини үндүргөн. Колхозчулар нийтининг бүдүрүлгезиниң бүгүле чугула айтырылганынче боттарының сонургалын угландырган. 1953 чылда колхозтарының ашка орулгазы элээн каш катап, а хуваашпас фондузу 2 катап өскөн.

Нийтининг малын, ылангыс койнуң баш саны элээн өскөн. Бай-Тайга районунг колхозтарының ашка орулгазы 866 муң рубльден 1 миллион 809 муң рубль, хуваашпас фондузу 4,4 миллион рубль чедир өскөн. Күш-хүнүнүң минимумун күүсетпейн турар колхозчуларын саны зыяжээн.

Хуралдарга санал берген колхозчулар артыларын ажал-агый, сөн-хөө чорудулганында чедикширерин болгаш четпестери илереткен, бар курлавырларын чөп ажыглаарын айтыпшыан, партиянын болгаш чакаткы салган сорулгаларын чедикшининг күүсөдир дугайында боттарының толгаргай саналдарын бергеннер.

Улу-Хем районунг «Күш-ажылдыг хостуу», «Партиянын XIX съездизин» колхозтарының турар черлериниң бойду байдалы, тарылга шөлдөриниң хөрүнү болгаш хемчээли мырынай-ла бир дөмей болза-даа, 1953 чылда «Күш-ажылдыг хостуу» колхоз тарылганың гектар бүрүзүндө 261 рубль, а бирээзи чүгле 174 рубль орулга алган.

Түнөлдөриниң көргүзүп турары болза, «Күш-ажылдыг хостуу» колхоз тарылга шөлүнүң гектар бүрүзүндө 15 центнер дүжүттү, бир гектар черге хамаарыштыр 66,2 литр сүт болгаш 2,2 килограмм эрт орулганы ап турда, а «Партиянын XIX съездизин» колхоз тарылга шөлүнүң гектар бүрүзүндө чүгле 8

центнер дүжүт, 34 литр сүт болгаш 2 килограмм эрт орулганы алган. «Күш-ажылдыг хостуу» колхозтуң кежигүнери 100 гектар бүрүзүңгө 31,3 баш мыйыстыг бода малды, 10,6 баш саар инектерин онааштырып, саанчылар азырал инек бүрүзүндө 788 литр сүттү ап турар, гектар бүрүзүңгө малдың шақ иччаар онаащып турары болза, мал ажылындан хөй орулга алдынын болур аргалыг. Ол колхоз 1953 чылда нийтининг мал ажылындан 362 муң рубль орулга алган, ыңдыг-даа бола малдың продуктулуунун деңгели ам-даа куду. Колхозта күш-ажылдыг кылып шыдаар кижжи бүрүзүңгө 332 күш-хүн онаащып турар. Ындыг болза-даа, 53 кижжи күш-хүнүнүң минимумун күүсетпейн, колхозчуларын чамдыктары күш-ажылдыг идекейлиг киришпейн турар чорук болза, колхоз бүдүрүлгезиниң планынг ажыларын күүсөдиринге доктардыг болуп турар.

Нийтининг ажал-агыйнын хөгжүлдөзү болза, колхозчуларын байлакшыдыг амдыралын улам бедирден. «Күш-ажылдыг хостуу» колхоз чыл дургузунда 637 муң рубль ашка орулгазын тыпкан болгаш колхозчуларын бир күш-хүнүнгө 3 килограмм тараа болгаш 2 рубль 60 копейк тыпкан. «Партиянын XIX съездизин» колхозта 100 гектар бүрүзүңгө чүглө 24,8 баш мыйыстыг бода мал болгаш 6 баш саар инек онаащып, ортумаа-биле бир инектен 588 литр сүт саап алдынын турар. Бо колхоз 402 муң рубль орулганы тыпкан, колхозчуларын бир күш-хүнүнгө чүглө 1 килограмм 700 грамм тараа, 1 рубль 50 копейк берген. Сорулга болза, колхозтарын байлаан көвүдөдирин, оларын ажал-агыйнын өзүлдөзүн улам хандырары болур, ыңчангаш колхозтар күш-хүнинең бедик телеверини чедип алыр уурдул.

«Партиянын XIX съездизин» көлээ ажал-агый артелиниң кежигүнери бар курлавырларын болгаш аргаларын чөп ажыглаваан дугайында колхоз баштаар черинге шыңгы шүгүмчүлдөй кылган. Көлээ ажал-агый продуктулары-биле элбөкшиңди хандырдыганы чедип алыр дугайын колхозчулар хуралдарга айтып демдегелээн. Тараа культуларын дүжүттү бедир дугайында айтырыг ол хуралдарнын кичээнгейиниң төвүңгө турган.

Областың чамдык колхозтары эрткен жылда багай эвес дүжүттү чедип алган. Барыын-Хемчик районда «Большевик» колхоз гектар бүрүзүңгө кызылтасты 19,5 центнерин, а эске тараа культуларын гектар санындан 17,8 центнерин алган. Каа-Хем районунг «Тикелтег» колхозунда тараа культуларын гектар бүрүзүңгө дүжүдү 11,3 центнер болган.

Колхозтарын отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдарына чамдык МТС-тер шыңгы шүгүмчүлдөгө таварышкан. Балгазынын ма-

шина-трактор станциянын ажылын колхозтар багай деп үнөлдөзөр. Ол ышкы Тес-Хем районда Калинин аттыг колхозтуң колхозчулары Тес-Хем МТС-тин колхоз-биле чарган керээзин илииртээшкн, лушение, культувизация талазы-биле күүсетпээнин айтыканнар. МТС колхозка 500 гектар сипен кезер тургаш, чүглө 374 гектарын калды-малду кылып берген-даа болза, сараатташкын болгаш эске-даа ажылдарын чогуур өйүндө күүсетпээн. Тес-Хем, Эрзин районнарын колхозтарында тарылга бугаларын чуга системасын шингээлип алыр ажыларын МТС чорутпаан. Тракторларын бүрүн ажыглаарында улуг четпестери болгаш мал ажылында хөй күш кирер ажыларын МТС-тер чорутпайн турарын колхозчулар шыны-биле шүгүмчүлдөзөр. Мал ажылын хөгжүдөринин, оон продуктулуун бедириниң болгаш малдыг быжыг чөп-суурун тургузарын талазы-биле ажыларын МТС-тер ам-даа холга тудуп албаанын колхозчулар толгаргай илереткеннер.

Отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдар тараа бүдүрүлгезин көвүдөдирин болгаш кур база курдукан черлерин шингээлип алгырыны дугайында боттуг хемчеглерин алган. Часкы тарылгага үлөгерлиг бедикенин, тарылганы агротехниктиг бедик деңгелег эрттирер дээш колхозчулар бүгү күжүн эилдээлээр отчёттуг хуралдарга чугаалашканнар.

Көлээ ажал-агый артелиниң Уставын шыңгы сагымынын болгаш артелиниң ажал-чорудулганын экижидерин дугайында коллективтинг удуртулганы дүңдүрүлгөн колхозчулар артыг баштаар черлеринден шыңгы нөгүзөөр.

Отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдарга колхозтарын удуртуп кадрларын быжыглаар болгаш кижизидер талазы-биле ажыларын чоруткан. Оон түнөлине багай ажылаан 19 колхозтарын даргаларын солааш, колхоз бүдүрүлгезин бүгү тала-биле удуртуп шыдаар кижилерин депшйткен, оон иштинде 7 колхоз даргаларына көлээ ажал-агыйнын тускай эртемниглерин кирген.

Амгы сорулга болза, колхозтарын отчёттуг болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралдарын шиптирлерин чайгылыш чокка күүсөдир дээш бүгү колхозтарын курлавырларын база колхозтар баштаар черлериниң бирги чергеги хүлээлгези болур. Ол хуралдарга илеретинген четпестери кыска хуусаада узуткаар дугайында МТС-тер болгаш колхозтар боттуг хемчеглерин алыр керек. Амгы үедө МТС-тер биле колхозтар арасында керээлдерин чарар ажыл чоруп турар болгай. Ол керээлери чарарда колхозтуң-даа, МТС-тин-даа бүгү-ле курлавырларын чөп ажыглап тургаш областың көлээ ажал-агыйнын дүргө хөгжүдөрин хандырар уурдул бис.

В. СОКОЛОВ.

Уругларнын уран-чүүл көрүлдөзи

Чоокта чаа Бай-Тайганың төвү—Тээлиге районунг школачыларын бот-тыпкынгыр уран-чүүл көрүлдөзи болуп эрткен. Ачаа шупту б школаларнын өөреникчилериниң уран-чүүл коллективтериниң төлөөлери киришкен.

Көрүлдөгө ыры, шин, тәнең көргүзүлгөндөн ангыда, уругларнын шевер холдар-биле чурраан, чазаан, сиңил даараан чүүлдерин база делеп көргүскөн. Язы-бүрү солун номерлерин программаның Тээли ортумак, Кызыл-Даг, Шуй чеди чыл, Дөң-Терек эге школалары көргүскөндөр. Ылангыс Тээли ортумак школаның пионер вожатыйн Кагай-оолдуң удуртканы нити ыры, Кызыл-Даг чеди чыл школаның башкымы эш Тоюнга удурткан уран-чүүл коллективиниң күткөскени «Партия бистиң удуртукчуус» деп литературалыг монтажи эң солун болуп, көрүчүлдериниң сонургалын хаара туткан.

Оон ыңай Тээли, Шуй школаларын чүгөш коллективтериниң киржикчилери орус, украин, тыва танаецтерин эки күүсеткенер. Ыңчангаш бо школаларнын коллективтери тәнең талазы-биле бирги черин алганнар. Кызыл-Даг чеди чыл школаның башкымы эш Кулакованың удуртканы дааранылга бөлүмүнүң киржикчилеринде Аракчаа, Кызыл-оол, Тамара оларнын сиңилгелери эң чараш болуп, ол школа сиңилге талазы-биле бирги черин алган.

Школачылар боттарынын аас-кежиктиг үезин чурук-биле илереткенер. Тээли ортумак школаның өөреникчизи С. Сарыг-оолдуң «Колхозчу суур» деп темалыг чуруу, ол-ла школада Агааның «Херек үлгедикчилерин доктаадыр» деп тайбың камгаладынга хамаарыштырган плакаты бирги черин элээнер.

Районунг школачыларын уран-чүүл көргүлдөзи эрткен чылдан артык эки болган.

Т. ИРГИТ.

Колхозчу тудуга ыяш белектели

АК-ТУРУГ. (Телефон-биле). Чаа-Хал районунг Ак-Турдуга Ленин аттыг көлээ ажал-агый артелиниң тудуг бригадасы эш Сыдыл-оолдуң ууртулганы-биле Кара-Сугиун Кожай деп черде 819 кубометр тудуг материалын кезип белектезш, оон 150 кубометрин колхоз төвүндө дүжүрүп алган. Мал кажааларын тудуунга 196 кубометр ыашты кезип алган сөөртүп турар. Ол ажыларга эштер Сурукку, Доржу-Лама, Менделе болгаш оон-даа эскелер идекейлиг кирип турар.

Хову бригадасы 810 центнер кызылтыс үезинин арыглааш, хориныашкынын эгелеп турар. Картофель болгаш ногаа культуларын 10 тонна ажы үезинин белектезш.

шимчээшкнин-биле үзүлбөс харытсаалыг. Коммунистг партиянын тургузукчузу В. И. Ленин Латвияга ажылчын шимчээшкнин революсочу оруктап башкарып турган, ону, ажылчын шимчээшкнин, меньшевиктер — узуткачылдар болгаш чөпшөрөкчиликтерден кээп турган ажылчын аңгыга хоралыг саялдарын камгалап турган. Коммунистг партиянын удуртулгазы-биле, улуг орус улустуң дузалымчызы-биле Октябрь революциянын соонда Латвиянын ажылчы чоннары Совет эрге-чагырганы доктаадып тургускан. 1919 чылда бүгү делегей реакциясы Совет Латвияны ханга дүжүрүп баскан. Ыңчалза-даа латыш ажылчы чоннар улуг орус улус-биле холдарында тутунуун алгаш чоруп тургаш, тилеп алган улуг тилгелелерин дугайын утпааннар. Латвиянын ажылчын аңгысы социализминг чуртунге бодунун кичээнгейи каян-даа салып келген. Ажылчы чоннарын хайнышкынын хөгжүп олурар күрүнезиниң—Совет Эвилелиниң чедикширнеринге ол оон ыңай демисежир дээш чаа күштерин чыып ап турган. Чырдыкчы ышкыч ССРЭ хосталга дээш орукту латыш пролетариатка айтып берип турган. Латвияга ажылчын шимчээшкнин националист буржуазиянын эрге-чагырганы дүжүр октаар дугайында айтырыгн чөптү-биле салып турар күш болу берген.

1940 чылда фашистг диктатураны дүжүр октаан соонда латыш улус биле улуг орус улус күрүнеинг экономикалыг болгаш культурулу нити чорун төвөгдүп салдыганы найраалы-биле база катап сырый быжык эгелээнер. Ала-чурттуң Улу дүжүрүлгенин үезинде болгаш дайын сөөлдөгө чылдарда Совет Эвилелиниң составында кирип турар националарын эң-не башкарыкчы, мурнакчы нациясы болуп улуг орус улус-биле латыш улустуң найралы

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Амдажып-ла турар

Павел Исаковту Танды районунг Сталин аттыг көлээ ажал-агый артелиниң колхозчулары эки билерлер. Исаков 1952 чылда Сталин аттыг колхозтуң электри-биле хөлдөдирчп ажылдадыр дээрбенин эргелекчиинге ажылдап кирген, дээрбени эргелекчилешпаан, колхозчуларын кидис идиктерин кылып, чогуур өртөк хөлдөзүн ап турган. Дээрбеге элээн үр ажылдап тургаш, Исаков колхозчуларын кидис идиин кылып көрөй деп, колхоз даргазы эш Рудинден дилег кылган. Дарга оон дилээн хандырган.

Эш Исаков 1953 чылдан эгелеп колхозчуларын кидис идиктерин кылып, колхозтан күш-хүнүн санадып ап эгелээн.

Чагыр-даа хөй кээп турар апарган. Сөөлдөдө Исаковтуң бүдүргөн ажылы-даа көзүлбөс, чагыкчы-колхозчулар чагынын алыр дээш келирге чагынын хуусаазын недепаяп узуп-ла турар апарган.

Кым-бир чагыкчы чагынын айтырып келирге Исаковтуң талазында: «Бир шил кылаң-карадан азы хөй эьднден эккет, дораан кылып бөөр мен» дээр чоруу сөөлгү үедө көвүлөп турар. Эш П. Исаков колхозчулар Болат-оолдуң 4 эжес, Арбытайнын 3 эжес, Натпит-оолдуң 2 эжес идиктер болур дүгүн алгаш мынчага чедир идиң-даа кылып бербөөн, дүгүн-даа дедир эгидир бербейн турар.

Исаков суурун чурттакчыларынын идиктерин кылып, олардан улуг өртөк ап, колхозчуларын идиин кылып турар кижжи мен дээш колхозтан күш-хүнү санадып ап, чыяңкен байдалда чурттал олурар.

Б. ОЮН.

Уругларын өөрөтпейн турар

Улу-Хем районунг Миңурин аттыг колхозта ада-нелер Лагбы, Чимис олош школалары уругларын өөрөдигезинге сонургалдыг эвөстөр.

Бо ада-нелер ийги улдуң төнчүзүндө-ле уругларын аалдарынче кандыг-даа чылдаган чокка чандыра берген, амга чедир школага эк-

кеп өөрөтпейн туралар. Школа башкылары оларга барып, уругларын дарыг школаже дедир чорудар дугайында каш удаа чугаалажып келгеннер.

Бо дугайын ында суму Сөведи болгаш партия эге организациязы даа биле тура кандыг-даа хемчег албайн турарын кижжи кайгаар.

В. ДОРЖУ.

Зоотехниктиг өөрөдигени экижидер

Барыын-Хемчик районунг «Ленин ороу» колхозунда зоотехниктиг бөлүм бар. Ук бөлүмдө 14 кижжи өөрөнип турар. Оларнын чүглө чарткы кезин өөрөнип турар. Чамдык эштер, чижээлээрге, шээр мал фермазынын эргелекчизи Очур, инек фермазынын эргелекчизи Бөгүүн олар кичээлдерге үргүлчү келбейн туралар.

Оон аңгыда бөлүмүнүң башкылаашкынында дыка улуг четпестер бар. Чүл дие, ол бөлүмүнү башкылап турар зоотехник Конгар-оол кичээлге белекчек чок келир, кандыг теманы, чүпү өөрөнир ланяап албайн, дыңнакчыларга тайылбырлаар ажылы чорутпайн, чүглө номдон вомчуп берип турар.

Дыңнакчыларга таарымчалыг байдалдар тургустуунаан. Стол, сандай, от, чырыкты чедикшес, өөрөдиге номнары чок. Колхоз баштаар чери болгаш партия организациязы бөлүмүнүң ажылын эде организастап тургузар талазы-биле хемчег алары чугула.

К. БОРАЦНАЯ.

Спорт ажылын диргитсе чогуур

Чөөн-Хемчиктин Жданов аттыг колхозта «Колхозчу» деп эки-тура спорт нитиялыг организастагына-нындан бээр элээн үр үезер эрткен. Колхозта ыңдыг организация бар деп ат кырында санатырып турарында кадына, херек кырында оон колхозчу масса ортузунга спорттуң кандыг-бир хевириниң талазы-биле ажал чорудуп турганын кым-даа билбес. Чылдын-на чайгы, кышкы даа спорт сезоннарын анаа-ла чалгааранчыг байдалга эрттирп келген болгаш олче колхозчу анык өкөөкнөрин эилдөдөп, организастагып турар. Спортка күздөйг аныктык хөй-даа, ажылды чорудуп болур аргалар-даа бар.

Маана аныктарнын сонургалын хандырар организакчы, диргит удуртулга негетинип турар.

М. СЫНАА.

ПАРЛАТЫНМААН ЧАГААЛАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

Хамаатылар байдалынын актызын бижидилгезиниң Чөөн-Хемчик райборозунуң начальниги Полякованың чоңга ээлдек эвес, чаа төрүтүнгөй уругларга төрүтүнгөй хөй-решилиди үр үезиң иштинде тымысалын турарын шүгүмчүлдөө чагаа «Шы» солун редакциязынга келген. Редакция бижикчининг негелдэзин ба-

оон-даа улам быжыккан. Ол бузулбас найрал болза, коммунизмге оруктап бистиң бурунгаар шимчээшкниниң үнөр дөзү болур.

Совет эрге-чагырганың байдалында Совет Латвиянын улус ажал-агыйнын бүгү адырлары хөгжүп, культуразын чектелгип турар.

Республиканың үлөтүрүп чүглө 1940 чылдагы деңгеледи эвес, харын 1913 чылдагы деңгеледи база ашкан, ол деңгеледи буржуаз Латвия бодунуң туруп келгениниң 20 чылдарын дургузунда чедер артажок болган. Дайын сөөлдөгө үедө республикага судно тудуунуң болгаш судно селтегезиниң заводу, Риганың электромотор заводу, дизель тудуунуң заводу, Даугаваның «Мотовелоцепп» заводу, «Автоэлектротрибор» завод, силникат-туубу заводу, вентасил болгаш ковалтын, балык консерваланын заводы болгаш эске-даа ыңдыг улуг бүдүрүлгелер туттуган. Риганың суперфосфат заводу, «Иманта» деп көлээ ажал-агый машиналарын заводу, Лиепайнын «Сарканаис металургс» заводу, Попов аттыг радио заводу, «ВЭФ» деп завод, «Саркана эвайганс» деп чадагерге заводу, Риганың Броценниң цемент заводтары, Риганың вагон тудуунуң заводу дыка калбарган.

Бешки беш чылда Латвияда калбак тудуушкун үргүлчүлөп турар. Риганың далай порту алтын, демир оруктар болгаш машина оруктары эде кылдынын турар. Даугава болгаш эске-даа хемнерин кежидир чаа көвүрүтлөр туттунуп турар, эрги заводтарын калбарышкыны болгаш чаа бүдүрүлгелерин тудуушкуну үргүлчүлөп турар.

Бистиң республиканың үлөтүрүндө ам ача эвено болза, бүдүрүлгениң чөпөк-херекселдериниң бүдүрүлгези болур. Бодунуң ишкириниң талазы-биле ол бүгү үлөтүрүнүң кезин болуп турар, а буржуаз эрге-чагырга-

ССРЭ-НИҢ УЛУСТАРЫНЫҢ АКЫ-ДУҢМА ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

СОВЕТ ЛАТВИЯ КӨДҮРЛҮШКҮНДЕ

★
К. ОСОЛИНЬ,
Латви ССР-ниң Дээди Сөвединиң
Президиумунуң Даргазы
★ ★ ★

улустуң революсчуг саялдарында латыш улусту бүгү-ле аргалар-биле хоорарын орадалжып турган. Оон тергиделиниң үезинде школаларга орус дылды башкыларын соксаткан, орус эртемденнерин чедип алышкынынын ынтагайын турган болгаш орус культураны кандыг-ла болдунар арга-биле хөмө теп турган. Латыш улустуң чедикширлерин хөгжүлдөзү чүглө орус улус-биле ханы кады-ажылдажылганы-биле болдунар деп санап турган XIX вектинг баштайгы депшигелер баштыкчыларын «русификация» деп каргап турган. Латыштарнын славянар-биле дөмөйлежир нити чүзү-даа чок, латыш улустуң культуразы чүглө Барыын чурттарнын саялдары-биле хөгжүрүп уурдул чүве деп бадиктал турган ыңдыг «эртмендер» безин тыптып турган. Барыын Европаның капиталистг чурттарына сатыныкчы латыш буржуаз националисттерин бөлүү ам безин ыңдыг яныктыг «чүлдөдир ажалы-биле» непередибп турар. Олар гитлержилер-биле кады латыш улусту узуткап турганнар, а оон соонда олар чонунг килениндө дөзип чоруткан болгаш ам америк империалисттерин мурунда бараан болуп турар. Латыш улустуң хоралыг дайыннары—ол тогланчылар чаа амдыралды тударыга латыш улусту моондалтап шыдаастар.

Төгүвүнү херечилеп турары болза, эрте бурунуңда-ла славян аймактар биле балталарың арасында чокко харылазалар болгаш анык-дунмалышкы кады-ажылдажылгалар тыпкы-

ган, чүглө улуг орус улус-биле найралдыг ачымында латыш улус нация кылдыр тургустунуп мөөңөтөнгөн болгаш эске чурттарын дайыннарыктарын дарлалын дүжүр окташ.

Эрте буруну латыш аймактар өлбөөн болгаш биске төрөлдөшкөк эрте буруну эрги прусс аймактарын үнү чиптээ, өлбөөн чылдагааны чүдөл дие, чүглө орус улустуң дузалымчынын ачызында, орус күрүне латыштарнын дайыннарынга күштүг согушту таварыштырганынын, латыштарнын туруп турарыга кыжанып турган эң айкындыг күштү—эске чурттарын Ливон орденин ычтыча шаап, чок кылганынын ачызында болуп турар.

Латыш аймактарын чурттап турган девискээрийн орус күрүнеинг каттыштырганы болза, латыш нацияны салдынып тургустууларын үргөдөткөн. Латвиянын Россияга катышканы болза латыш аймактарын чурттап турган девискээринге канчаар-даа аажок улуг экономиктиг көдүрүлүшкүнү төртүндүргөн, латыштарнын экономикалыг нити чорунуң тургустуварына, капитализминг тыптырынга болгаш XIX вектинг ийги чартында үлөтүрүнүң хайнышкынын хөгжүлдөзүнө чедирген. Улуг орус улустуң, орус мурнакчы культураның, литератураның болгаш уран-чүүлүң шуут-ла саялдары-биле латыш нацияныг психиктиг бүдүжү, культуразы, литературасы болгаш уран-чүүлү база-ла хөгжөөн.

Латыш пролетариат бодунуң тыпты келген үезинде эгелээш орус пролетариат-биле ханы харылазалык болгаш Латвияга революсчуг шимчээшкн бодунуң эң эгезинден эгелээш бүгү Россиянын революсчуг

Украинаның Россия-биле катал каттышканының 300 чыл-биле хол баштыр чуртта бүгү улустуң байыр-лалдарынын хүннеринде хостуг латыш улус улуг орус улус-биле болуп ханы харылазаларын туралы катал күзөл-соруунуң ынакшылы-биле алередибп турар.

Латвиянын буржуазияны орус

Латвияның колхозтарына үш чыл, дар иштиде —1949 чылдан 1952 чылга чедер тараа культуларын тарылга шөлү үштүң бири катап өс-

(Уланчызы 4-кү аринда).

